

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Škandali.

Napočila je doba škandalov v naši monarhiji. Navajeni smo jih že od takrat, ko so morali hrvaško - srbski poslanci tožiti zgodovinarja Friedjunga, ki jim je očital veleizdajstvo. Za časa balkanske vojne so se škandali in škandalčki množili. Med večje štejemo afere Prochaska, Palič, Skodra, med manjše veleizdajniška preganjanja po celem jugu, če so se proslavljale zmage balkanskih zaveznikov.

In zdaj, ko je generalno-štabni oficir polkovnik Redl doprinesel res ostudno, najgrše veleizdajstvo, bi se ta stvar najraje potlačila in s sveta spravila. To je eden največjih škandalov. O tej umazani aferi pa na drugem mestu.

Temu podoben, toda še večji škandal je doživela monarhija na Ogrskem. Vodja ogrske vlade, ministrski predsednik in tajni svetnik cesarjev **Lukacs je bil od sodišča proglašen za največjega panamista na svetu, t. j. za sleparja in tatu!** Stvar se je zgodila tako - le:

Ogrski državni poslanec Desy je javno obtožil ministrskega predsednika Lukacsa, da je na nepošten način na škodo države nabral milijone denarja, s katerimi je sestavil vladno stranko in ji pri volitvah pridobil mandate, da torej vladni poslanci niso bili prostovoljno od ljudstva izvoljeni, ampak pridobljeni s prisleparjenim denarjem. In ta večina je zatirala vsak svoboden izraz drugih poslancev v državnem zboru, te poslance s policijo iztirala iz zbornice ter sklenila volilno reformo, ki ji zagotavlja premoč.

Lukacs je na obdolžitev drzno tajil, da bi prisleparil denar v označene svrhe, toda primoran je bil tožiti Desyja pri sodišču. Desy je bil najprej obsojen radi razžaljenja časti, toda v višji instanci se je razsodba razveljavila, ker sodišče ni dovolilo tožencu, prinesiti dokaza resnice. Pri ponovni obravnavi se je to zgodilo in tu se je dognalo, da je Lukacs od »Ogrske banke« dobil za svoj večni sklad 4 milijone 800.000 K, kateri denar pa ni prišel ves v strankino blagajno, ampak ga je Lu-

kacs najbrže vtaknil v svoj žep. Z družbo, ki je imela v zakupu ogrsko razredno loterijo, je Lukacs sklenil pogodbo, s katero je bila država hudo oškodovana, in se je dal voliti za predsednika te družbe, ker so s to častjo bili združeni veliki dohodki. Svojo hišo, ki je bila vredna 24.000 K, je prodal državi za 100.000 K.

Sodišče je smatralo dokaz resnice za doprinešen in je Desyja oprostilo. S tem je pa **priznalo, da je ogrski ministrski predsednik največji panamista, torej slepar in tat**, da je najvišja oseba v državi poleg vladarja storila dejanja najgrše vrste. S tem je obsojena cela ogrska vlada, vsa vladna stranka s poslanci vred in vse, kar je ta vlada in nje večina ukrenila, torej zlasti Cuvajeva strahovlada na Hrvaškem. Lukacs in njegova vlada bosta odstopila, toda škandal vsled tega ni nič manjši, kaže le vso gnilobo in propalost, ki je zavladala v javnem življenju!

Kakor država, ima tudi naša kranjska dežela, odkar so zavladali v nji klerikalci, svoje škatle in škandalčke. Kamila Theimer odkriva zdaj smrad in propalost naših klerikalcev in tudi ona zahteva, da se jo tira pred sodišče, kjer bo donesla dokaz resnice. Vsa javnost zahteva zdaj od dr. Kreka in dr. Šusteršiča, da to storita, če sploh kaj nase držita. Morda, morda bosta to storila — morda pa tudi ne, kajti zdi se lahko, da obsedita v smrdljivi luži, kakor — Lukacs!

Veleizdajstvo v naši armadi

V nedeljo, 25. maja t. l., se je na Dunaju ustrelil polkovnik Alfred Redl. Izprva se je reklo, da je to storil vsled živčne bolezni, ker je prenapeto delal. Polagoma je pa prišla resnica na dan in vsa Avstrija se je na tem zgražala.

Redl je bil šef generalnega štaba osmega voja v Pragi, torej eden tistih mož, ki so najnatančneje poznali vse skrivnosti in načrte naše armade. To je ta človek porabil, da je prodajal tuji državi vse načrte in tajnosti, **da je bil špion Rusije v pravem pomenu besede, in sicer že 14 let!**

Ko je zaradi balkanskih dogodkov vladala med Avstrijo in Rusijo to zimo skrajna napetost, da se je bilo vsak trenotek bati vojne, je Redl naznanjeval Rusiji vse naše bojne načrte in vsak sklep, ki ga je naše armadno poveljstvo sklenilo izvesti.

Vojaški krogi avstrijski so že dlje časa s strahom in začudenjem opazovali, da je Rusija s primernimi vojaškimi odredbami sproti onemogočila različne avstrijske vojaške odredbe, da, celo take, ki so bile sicer že sklenjene, pa še ne izvršene. Dalje se je spoznalo, da pozna Rusija različne največje tajnosti avstrijske armade.

Ker je bilo le malo oseb, ki so to vedeli, so začeli polagoma sumiti polkovnika Redla in sicer tudi zato, ker je jako razkošno živel, imel zapravljive ljubice in dva avtomobila, čeprav se ni vedelo, odkod dobiva denar. Začeli so na tihem preiskavati in dognali take obtežilne stvari, da ga je omenjeno nedeljo vojno ministrstvo brzojavno pozvalo iz Prage na Dunaj.

V hotel, kjer je Redl izstopil, so prišli trije višji častniki in imeli z njim pogovor. Kaj so z njim govorili, ali so ga zaslišavali ali kaj drugega, se ne ve. Ve se le toliko, da so pustili na njegovi mizi revolver, s katerim se je Redl po njih odhodu ustrelil ter tako ušel pravici v sodni dvorani. Stvar so najbrž hoteli potlačiti, da bi svet ne izvedel sramote, da je bil tako visok častnik veleizdajalec, toda to se ni posrečilo. Praviijo, da je cesar, ko je slišal o strašni izdaji enega svojih častnikov, rekel, **da je to najbolj nezaslišani slučaj, kar jih pomni v svojem dolgotrajnem vladanju.**

Dazdaj je znano, da je Redl storil te zločine:

1. Dajal je tuji državi prepise bojnih načrtov in izpiske iz vojaških aktov;
2. Svaril je osebe, ki so špionirale proti Avstriji, da so se pravočasno rešile, če so jim bili na sledu;
3. tujim državam je izdal imena avstrijskih špionov, da so se lahko pred njimi varovali;
4. speljal je domače urade na napačno sled s tem, da jim je dajal napačne informacije.

Zločinstvo Redlovo je mnogo večjega pomena kakor je na prvi pogled misliti. Ako so znane vojne tajnosti Rusiji, se bo moralo zdaj vse spremeniti, druge načrte napraviti, utrdbe morda preurediti, kar bo zopet stalo ogromno denarja.

Domobranski minister Georgi o Redlovi aferi.

V poslanski zbornici je 5. t. m. začetkom seje odgovoril domobranski minister general Georgi na interpelacije, tičoč se **Redlove afere**. Minister je s tresočim glasom uvodoma svojih izjavil, da je trenutek, ko mora govoriti o ti žalostni aferi, najmučnejši v dolgem njegovem življenju. Naglašal je, **da je bil Redl eden največjih zločincev, ki so izdali domovino**. Naglašal je, da so njegova izvajanja provizorične narave, ker sodna preiskava Redlove afere še ni končana. O stvari je minister izjavil: Na podlagi zapnega poročila je bil generalni štab opozorjen, da se nahaja v generalnem štabu individij, ki izdaja vojaške tajnosti. Vojaške oblasti so storile vse, da izsledijo krivca. **Šele dne 24. maja ob 6. zvečer** so dobile presenetljivo vest in dokaz, da je polkovnik Redl oni zločinec. Vojaška oblast je odredila, da se Redla najstrožje opazuje. Istega dne je prispel Redl z avtomobilom iz Prage na Dunaj. O svojem prihodu je obvestil **generalnega advokata dr. Polaka**, svojega dolgoletnega znanca in prijatelja. S tem je večerjal v nekem hotelu in mu zaupal, da se je zelo pregrešil zoper svojo oficirsko čast in svoj stan ter ga prosil za revolver, češ, da se hoče ustreliti. Nadalje je prosil Polaka, naj posreduje pri policiji, da se mu dovoli vrnitev v Prago. Dr. Polak je mislil, da je Redl obolev na duhu ter telefoniral policiji. Policija je odgovorila, naj ga spravi v njegov hotel. Polaku se je to posrečilo in ostal je pri Redlu v sobi do pol 11. zvečer. Ob 10. zvečer je šef generalnega štaba sklical posebno komisijo, ki bi naj konstatirala Redlovo krivdo in izvršila njegovo aretacijo. Predno se je ta komisija konstituirala, je bilo že polnoči. Zato je komisija prispela v Redlov hotel šele **ob pol 1. ponoči**. Našla ga je v sobi v **trenutku, ko je hotel izvršiti samomor**. (Posl. D i a m a n t: Brez revolverja.) Imel je na nočni omari dolga oster nož, na postelji pa je ležala vrstica. Na mizi so ležala pisma, naslovljena na sorodnike z datumom **o polnoči**. Ko je komisija stopila v sobo, je Redl rekel: **»Vem, zakaj ste prišli! Čutim se krivega.«** Komisija ga je nato izpraševala, kakšne tajnosti je izdal in katere sokrivce ima. Redl je svoj zločin v celem obsegu priznal, rekel je, da je zločin izvrševal šele v zadnjem času, ter odločno zanikal, da bi imel kakšne sokrivce. Naglašal je tudi, da ga organi tuje države, s katero je bil v zvezi, **niso poznali**, ker je občeval z njimi s šiframi. Komisija je nato odšla in dala hotel strogo zastražiti. Drugo jutro so našli Redla

ustreljenega. — Posl. Leuthner: **Od kod je imel revolver?** — Minister Georgi: Konstatiram, da ni nihče kriv njegovega samomora. Dne 25. maja se je vršila hišna preiskava v Redlovem stanovanju v Pragi. Ta preiskava je dognala nepobitno, da je Redl vršil špijonažo in dokazala, da je bil homoseksualen, ter da je občeval z nekim poročnikom, ki je bil njegov sorodnik. Ta preiskava je tudi pokazala, da so bile Redlove izpovedbe nasproti komisiji docela točne. Z globokim obžalovanjem moram konstatirati, **da je Redl res izdal več instrukcij splošnega značaja, nanašajočih se na mobilizacijo naše armade agentom tujih držav.**

Posl. Němec: **Tujim državam!** To je važno!

Minister: **Poudarjati je treba, da Redl ni mogel izdati konkretnih vojnih priprav, takozvanih Aufmarschelaboratov, ker mu ti elaborati niso bili pristopni.**

Minister je nato slikal potratno življenje Redlovo, velike izdate, ki so bili posledica seksualno - defektnega značaja ter reasumiral:

Kolikor se je dalo konstatirati, se da špijonaža določno zasledovati od meseca marca 1912. Izključeno je torej, da bi bil Redl izvrševal špijonažo dolgo vrsto let, zlasti pa v času, ko je bil v evidenčnem biroju vojnega ministrstva. Do sedaj ni bilo mogoče dognati, da bi imel Redl sokrivce. Vest, da bi bilo po Redlovi aferi kompromitiranih več častnikov in neka dama, niso resnične.

Takisto nedokazano je tudi, da bi imel Redl zveze z ruskim konzulom v Pragi Žukovskim.

Redlova afera tudi ni v zvezi z afero nadporočnika Čedomila Jandrića. — Takisto tudi ni res da bi bil Redl izdal tajnosti nemške armade.

Koncem svojega govora je minister apeliral na javnost, **naj se ne razburja, marveč naj se umiri in zaupa svoji hrabri armadi.**

Odgovor domobranskega ministra Georgija je napravil na zbornico globok vtisk.

Posl. Němec je predlagal, naj se o ministrovem odgovoru otvori debata, kar pa ni bilo po volji vladi.

Vlada je storila vse, da nažene v zbornico svoje stranke, da s tem prepreči ne ljubo ji debato. Bala se je namreč, da bi poslanci med debato zahtevali točnih pojasnil glede nekih točk, ki so tudi po ministrovem odgovoru ostale popolnoma temne, zlasti se je bala povedati, **za katere druge države razun Rusije je Redl še izvrševal špijonažo.** Vladi se je posrečilo nagnati v zbornico toliko svojih pristašev, da ji je bila zagotovljena večina.

Němcev predlog je propadel. Za predlog, da se otvori debata, so glasovali: **socijalni demorati, Rusini, vsi Čehi in napredni Jugoslovani, — proti predlogu pa Nemci, Poljaki in slovenski klerikalci.**

Razgled po svetu

Velikanski kravali v peštanskem parlamentu. — Policija s sabljami napadla poslance.

V ogrskem parlamentu je prišlo v sredo do nepopisnih kravalov, ker je opozicija prišla v zbornico, da tudi na zakonodajni tribuni obsodi ministrskega predsednika Lukacsa. Parlament je bil od vseh strani obdan od vojakov, orožnikov in redarjev. Pred parlamentom je bila zbrana tisočglava množica, ki je z vso silo hotela vdreti v parlament. Ko so se pojavili opozicijski poslanci, jih je množica navdušeno pozdravljala in jim klicala »Eljen«. V zbornico je prišla opozicija korporativno. Na hodnikih je bila razpostavljena nova parlamentska straža. V zborovalni dvorani je bila sprva zbrana samo opozicija. Poslanec Julij pl. Justh je čital s sonornim glasom manifest opozicijskih strank na madžarski narod. V tem manifestu se slika koruptni sistem Lukacs-Tiszove vlade, se poudarja, da so vsi zakoni, sklenjeni v parlamentu v času Tiszinega terorizma ničevi in se poziva na odpor vseh poštenih elementov proti taki koruptni vladi.

Ko je vstopil predsednik grof Štefan Tisza v zbornico, je nastal velikanski kraval. Opozicijski poslanci so vprek kričali: **Lopovi, tatovi, šufti!** Predsednik je zamaš skušal napraviti mir in priti do besede. Opozicijski poslanci so unisono klicali: **V imenu Njegovega Veličanstva je bil minisrski predsednik proglašen za tatu! Tudi grof Tisza je tat! Tatovi in lopovi ne smejo gospodariti v ogrskem parlamentu, naj gredo v Zalatno, Bečarij!**

Kravali so se nadaljevali. Predsednik grof Tisza je hotel nekaj govoriti. Slišalo se je samo, da je rabil besedo dostojnost. Opozicija se je zakrohotala: **»Ta lopov govori o dostojnosti! Naj govori raje o soli!«**

Nastal je zopet velikanski krohot. Iz hrupa se je slišal sonoren klic Tiszin, da je več opozicijskih poslancev izročil imunitetnemu odseku. Vladna stranka je takoj zapustila zbornico in se umaknila na hodnike. Opozicija je ostala v zbornici. V tistem trenutku so se pojavili v parlamentu orožniki. Še ni preteklo deset minut in orožniki in redarji so vdrli v razpravno dvorano. Med opozicijskimi poslanci je nastalo grozno ogorčenje in vse vprek se je slišalo klicati: **Sramota! Sramujte se saj biriči!**

V tem trenutku je stotnik Török po-tegnil sabljo ter ž njo trikrat udaril po glavi poslanca Hedervarya.

Poslanec se je ves krvav zgrudil na tla. Opozicija je od ogorčenja kar besnela in klicala: **To je umor! Morilci!** Večina opozicijskih poslancev je nato hotela

zapustiti dvorano. Poslanec Justh pa je skočil na pult in zagrmel: **Ostanimo tu, naj nas vse pokoljejo!**

V tem hipu se je pojavil v zbornico grof Tisza v spremstvu močne straže. Poslanec Šandor je skočil pred njega in ga psoval, kakor se opsuje navadnega cigana. — Tisza je vse te psovke mirno vtaknil v žep in dal stražnikom znak, naj opozicijske poslance iztirajo iz dvorane. Straža je najprvo prišla poslanca Justha in ga odpeljala. Poslanec Khun je nato zaklical: **Pojdimo ven, tu ni mesta za nas, tu gospodarijo samo tatovi in lopovi. To je druga Redlova afera.** — Po teh besedah je vsa opozicija mirno odšla iz dvorane. Ostala je v zbornici samo vladna stranka in Tisza je v odsotnosti opozicije znova otvoril sejo. Takoj začetkoma te seje je ministrski predsednik Lukacs naznanil, da je podal svojo demisijo.

Nato se je zbornica odgodila do dne 11. junija.

Dogodki na Balkanu.

Mirovna pogodba podpisana.

Dne 30. maja ob 12. opoldne je bil podpisan preliminarni mir v Londonu. Ko so delegati podpisali svoja imena, jih je nagovoril sir Edvard Grey, naglašajoč, da se veseli Anglija in z njo vsa Evropa, da je mir vendar že sklenjen. Na njegov govor so se zahvalili posamezni delegati angleški vladi za gostoljubnost. Dr. Danev je v svojem govoru poudarjal zasluge, ki si jih je pridobil za mir sir Edvard Grey. — Grški delegat Skuludis je pripomnil, da je Grška podpisala mirovno pogodbo v nadi, da bodo obnovljene vse pogodbe med Grško in Turčijo, ki dajejo Grkom posebne predprave v otomanski državi. — Črnogorski delegat dr. Popović je po podpisu pogodbe izjavil: Črna gora je z mirovno pogodbo zelo nezadovoljna, Anglija je ena izmed glavnih činitelev, ki so povzročili, da se je Črni gori vzel Skader. Anglija je sedaj dolžnica Črni gori, zato zahteva takšno korekturo albanske meje, da bo dobila nekatere, za razvoj Črne gore nujno potrebne pokrajine in direktno zvezo med Podgorico in Pečjo. — Nato je izjavil dr. Danev, da so se nekateri delegati med sabo sporazumeli, **naj mirovna pogodba takoj stopi v veljavo.** — Grški, srbski in črnogorski delegati so izjavili, da jim o tem dogovoru ni ničesar znanega. Nato so bolgarski in turški delegati podpisali dodatni protokol, v katerem izjavljajo, da soglašajo, da stopi mirovna pogodba v veljavo takoj po podpisu.

Sestanek srbskega in bolgarskega ministrskega predsednika.

V Caribrodu, na meji med Srbijo in Bolgarsko sta se v nedeljo sestala srbski ministrski predsednik Pasić in bolgarski ministrski predsednik Gešov. Dogovorila sta se, da se tekom 14. dni sestanejo mi-

nistrski predsedniki vseh štirih zaveznških držav v Belgradu ali Solunu in da potem skupno poskušajo poravnati spore med zavezniiki.

Bolgarska vlada odstopi.

Ministrski predsednik Gešov je podal carju Ferdinandu demisijo cele vlade. — Kralj sicer ni sprejel demisije, vendar je gotovo, da poveri vlado drugim možem. V prvi vrsti pride dr. Danev v poštev, zato so ga tudi brzojavno pozvali iz Londona.

Pomirjenje med Grki in Bolgari.

Uradno se razglša, da se je med bolgarsko in grško vlado na podlagi pogajanj dosegel sporazum. V že podpisanem zapisniku se je določila nevtralna črta med obema armadama, ki se ne sme prestopiti. — Vprašanje, komu naj pripade Solun, se bo dalo v rešitev razsodišču veseliti.

Državni zbor.

Govor poslanca dr. Rybařa.

Tržaški poslanec dr. Rybař je v svojem govoru predvsem pozdravljal, da so dogodki na Balkanu povzročili med Jugoslovani, da so edini in harmonično izražali svoje mnenje. Edinost v narodnih zadevah je Jugoslovonom tem bolj potrebna, ker se z njihovimi stremiljenji in čustvi na merodajnih mestih ne računa. Tudi zdaj skušajo zopet — na Hrvaškem — zasejati spor v naše vrste, toda kakor so nas balkanski dogodki našli edine, tako bo jugoslovanski narod iz teh dogodkov izvajal nauk, da bomo tudi v bodoče močni in kaj dosegli, če bomo edini. Potem se je govornik bavil s pisavo nemškega časopisja ter nadaljeval: Ustanoviti hočejo albansko državo, albanski narod, vojaško in finančno jo hočejo podpreti, le da zasade zagozdo v jugoslovansko meso. V Trstu, na Koroškem, na meji Štajerske, se moramo z vsemi močmi boriti za enorazredne ljudske šole. Z vsemi sredstvi nas celo ovirajo pri ustanavljanju privatnih ljudskih šol. V Albaniji pa se vzdržuje šole, na Dunaju se vzgojujejo albanski mladeniči, skušajo si celo ohraniti malo albansko kolonijo pri Zadru, ki se mora asimilirati, da s tem dobe agitatorje za albansko stvar.

Pri tem pa še tako pametno postopajo, da ustanavljajo Albancem v Albaniji italijanske šole. Govorilo se je celo, da hočejo dati Albancem albansko vseučilišče. Navzlic naši gospodarski krizi, navzlic grozni bedi v Krkonoših, v Galiciji, v Istri, da, celo v dunajskih predkrajih, prirejajo zbirke za Albance. Za naša stremiljenja nimajo smisla, za Albance pa je naše zunanje ministrstvo ustanovilo celo posebno albansko korespondenco, ki je ne urejuje Albanec, temveč bivši socijalno - demokratični poslanec Freundlich. Ta korespondenca si izmišljuje sleherni dan najhujše grozovitosti, da povzroča sočutje za Al-

bance. O obleganju Skadra so se lahko čitala najgrozovitejša poročila. Celo streljali so, da, celo gorelo je! Toda ali so Prusi obstreljevali Pariz z gumijevimi žogami? Ali niso na Kitajskem ravno oni vojaiki, ki jih označujejo za »štram«, izvrševali grozovitosti, od katerih se še danes tresejo na Kitajskem? Takrat se je reklo: Nobenega pardona! In tako kulturno razviti, kakor Albanci, so tudi Kitajci.

Šlo je za osvobodjenje kristjanov, Jugoslovonom, ki so 500 le zdihovali pod turškim jarmom, za katere ni imela Evropa drugega, nego besede. Ta Evropa je mirno gledala, kako so ti Turki na najgrozovitejši način zlorabljali in morili žene in otroke. Da napravijo tem razmeram konec, so šle balkanske države ter se borile za sveto stvar. In tu vstajajo poslanci, ki obžalujejo, da izginjajo Turki iz Evrope. Postavite se vendar enkrat pod turško gospodstvo, poskusite, kako se živi pod turškim polumescem. Zakaj samo nam Jugoslovonom privoščite ta občutek? Svoje simpatije bomo še nadalje obdržali ter si ne bomo dali od nikogar to prepovedati. Mi zastopamo pravično stvar, naša čustva niso nasprotna našim dolžnostim kot državljani. Mi nismo slabejši državljani nego drugi. Mi tudi nečemo biti boljši. Dokler bomo videli, da je za nas koristno in od interesa, da smo tukaj, bomo tudi z vsem srcem tukaj, vendar pa ne zahtevajte od nas več ljubezni, nego je vi nam daste. Če se ne najde protiljubezni, tudi ni ljubezni. To nikakor ni grožnja. Mi smo vendar preslabi, bilo bi blazno misliti, da bi mi z orožjem v roki izpremenili sedanji položaj. Mi se tega držimo, kar imamo sedaj, toda ne zahtevajte ničesar nemogočega od nas, ne otežkočujte nam življenja. Pustite nas, da se mirno razvijamo, da se gospodarsko, kulturno in narodno izživimo, in videli boste, da bomo mnogo boljši državljani nego mnogi, ki zdaj nastopajo kot hura - patriotje.

Govornik je nato polemiziral s poslancem dr. Pitaccom o zatiranju Italijanov in slaviziranju Trsta. Če so tržaški Nemci sklenili, da pri prihodnjih volitvah ne bodo postavili svojih lastnih kandidatov, temveč da bodo takoj glasovali za italijansko - liberalne kandidate, tedaj se to ni zgodilo iz ljubezni do Italijanov, marveč iz sovraštva do Slovencev.

Napram pripomnji poslanca Pitacca, da dajo Italijani Slovincem toliko šol, kolikor so jih obvezani dati po zakonu, tedaj se mora konstatirati, da v Trstu sploh nimajo ljudsko - šolskega zakona, ker je tam še vedno v veljavi stara šolska ustava. Če bi se moralo le ono dati, kar se mora po zakonu dati, tedaj ne morejo imeti Italijani tudi nikakršne pravice do italijanskega vseučilišča. Gotovo je zahteva pravičnosti, da dobe Italijani svoje vseučilišče, toda ravno taka, če ne še večja zahteva pravičnosti pa je, da dobe Slovenci svoje ljudske šole v Trstu.

Parlament splošne volilne pravice je treba opozoriti, da se danes, ko ni več nikakršnih privilegiranih slojev in razredov, posebno pri razdeljevanju kulturnih sredstev, ne dela razlik.

Končno je konstatiral govornik nasproti posl. Leuthnerju, da se ne more delati Sokolstva odgovornega za taktiko slovensko - hrvaškega kluba. Sokolska organizacija je popolnoma nepolitična. Sicer pa je slovensko - hrvaški klub nasproten sokolskim društvom in ima svojo lastno telovadno organizacijo. (Burno ploskanje in pritrdjevanje pri slovanskih poslancih.)

Slovenija

s »Poštenjak« dr. Šusteršič ali kako postane človek hitro bogat. Kamila Theimer piše pod tem zaglavjem v »Slov. Narod« članek v katerem povprašuje dr. Šusteršiča, deželnega glavarja vojvodine Kranjske, da naj pove, kje je vzel denarje, s katerih srečnim uporabljanjem je v malo letih pridobil znatno premoženje. In nadaljuje: Pričakujem in pozivljam vas, gospod dr. Iv. Šusteršič, minister in ekselencia in spe i. t. d., da me za te žaljive trditve pokličete pred sodišče, da dobim vroče zasluženost priliko, strmečemu svetu dokazati, da deželni glavar na Kranjskem, junak lanskega evharističnega kongresa, miljenec in prijatelj cerkvenih knezov, ki so ga člani cesarske hiše in druge visoke in najvišje osebe, ne poznavaajoč razmer, opetovano odlikovale z ogovori, ni samo v vsakem oziru vreden, da stoji na čelu deželne uprave, marveč še te pravice nima, da bi stisnil roko najpriprostejšemu kmetu te dežele, samo če je ta žuljava roka čista. In ta dokaz, moj gospod deželni glavar, bom jaz doprinesla in nič, pa še prav nič vam ne bo pomagalo, če boste po svoji navadi tudi tokrat poskusili na te, jako precizne stvarne obdolžitve, odgovoriti namesto s stvarnimi navedbami, z osebnimi invektivami. To pot so vsi izhodi zaprti in ura dobro zasluženega obračuna je udarila. Prisilila vas bom v sodno dvorano in naprej vam povem, da jo zapustite samo kot politični mrlič, kvečjemu če se prej prostovoljno umaknete.

s Pisma dr. Kreka. Gdčna. Kamila Theimer pravi, da ima v rokah takšna pisma dr. Kreka, ki bodo imela prav zelo ne ljube posledice zanj, ko bodo objavljena. Njih vsebino bi mogel dr. Krek utajiti le, če bi dokazal, da je bil umobolen, ko jih je pisal.

s Dr. Šusteršič in njegova tašča. V zadnji številki smo priobčili brzojavko, ki je došla z Dunaja, da je dr. Šusteršič izposloval svoji tašči gosp. dvor. svetnika Šumana sustentacijo 3000 K. Ta vest ne odgovarja dejstvom, kajti ga. Šumanova je brez vednosti dr. Šusteršiča vložila prošnjo in ta ni pri tem nič posredoval. To

popravimo sami, ne da bi nas kdo prosil ali silil, kajti vedoma nočemo nikomur delati krivice.

s Železniški minister na Kranjskem. V nedeljo in ponedeljek se je pripeljal železniški minister na Kranjsko. Ogledal si je Bled, Bohinj ter deželne električne naprave ob Završnici. V ponedeljek je prišel v Novo mesto, kjer so ga jako svečano sprejeli. Mesto je bilo v zastavah. Od tu se je peljal v Semič, ogledal si predor in progo belokranjske železnice. Sprejem v Črnomlju in Metliki je bil tudi nad vse slovesen.

s Kostanjeviški župan — odstavljen. C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem je na ukaz deželne vlade odstavilo župana Kržičnika v Kostanjevici. Kriva prisega v Celju, obsodba pri najvišjem sodišču na Dunaju zaradi volilne sleparije pri zadnjih občinskih volitvah in različne predkazni so temu klerikalnemu veljaku pripomogle, da se je moral posloviti od občinske uprave in izročiti županske posle podžupanu Colariču, ki bo v kratkem razpisal volitev novega župana. Kmetje sedaj lahko uvidijo, kako imenitne može »Slovenska ljudska stranka« postavlja na najvažnejša mesta v deželi in kaka nepoštenost vlada v tej stranki, ki preganja vsakega naprednega kmeta. Duhovniki, deželni odbor in razni prvaki S. L. S. so lahko ponosni na tega somišljenika, ki vedno laže in krade čast, da se kar kadi. Res, takega »poštenjaka« privoščimo klerikalnem.

s Slovanski klub se je ustanovil v ponedeljek v Ljubljani. Namen tega kluba je, pospeševati gospodarsko in kulturno zблиžanje Slovencev z drugimi Slovani. V programu kluba je, da še letos priredi skupno potovanje v novoosvojene kraje v Stari Srbiji in Macedoniji. Slovanskemu klubu pristopi lahko vsak Slovenec. Članarina znaša mesečno 1 krono. Predsednik je ravnatelj gosp. Ivan Hribar, tajnika pa gg. Rasto Pustoslavšek in dr. Ivan Lah. Pravila je dobiti pri tajniku.

s K obsodbi Ivana Polajnkota. Ivan Polajnko, bivši knjigovodja klerikalne »Zadružne zveze«, ki je bil, kakor znano, obsojen pred ljubljansko poroto zaradi defraudacije 40.000 K na 6 let ječe, se je pritožil na graško nadsodišče zaradi odmere kazni.

s Nov osebni vlak za Gorenjsko ob nedeljah. Kakor smo že poročali, vozi od 1. junija t. l. na progi Ljubljana - Jesenice vsako nedeljo in praznik posebni vlak za znatno znižano vožnjo. Znižani vozni listki se bodo izdajali za ta vlak le za skupno tour in retour vožnjo. Za enkratno vožnjo bodo veljale navadne vozne cene poštnege vlaka. Ravnateljstvo državne železnice v Trstu je vpeljalo ta posebni vlak kot zabavni vlak, čigar znižana vožnja pa pride v poštev le za tistega, ki vzame listek za tja in nazaj skupno. Vlak bo odhajal vsako nedeljo in praznik ob 1. uri 20 minut popoldne z južnega kolodvora ter bo vozil do Jesenic, kamor dospe ob 3. uri 22 minut

popoldne. Ravno ta posebni vlak pa se bo vračal ob 1/4 8. zvečer iz Jesenic in pride točno ob 9. zvečer v Ljubljano na južni kolodvor. Vozne cene so za tretji razred tour in retour:

Ljubljana - Škofja Loka	1 K 20 v
» - Kranj	1 » 40 »
» - Podnart	2 » — »
» - Otoče	2 » 20 »
» - Radovljica	
» - Lesce	2 » 60 »
» - Žirovnica	
» - Jesenice	3 » — »

Za povratek z drugim, kakor navedenim vlakom imajo kupiti potniki pri osebnih blagajnah nove vozne listke, sicer zapadejo v vlaku doplačilu, oziroma globi.

s V vsaki hiši, kjer vodi gospodinjstvo slovenska gospodinja, se rabi samo Kolinska kavna primes, kajti ta kavna primes je edino pristno domače blago te vrste na celnem slovanskem jugu; vsaka zavedna slovenska gospodinja pa daje vedno prednost domačemu blagu pred tujim. Kakovost Kolinske kavne primesi je splošno znana kot prvovrstna; glede kakovosti stoji Kolinska kavna primes odločno na prvem mestu. Domači izvir in izvrstna kakovost je za Kolinsko kavno primes najboljšo priporočilo. — Pazite pri nakupu na varstveno znamko »Sokol«!

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Župniku Zabretu je postalo vroče, ko je izvedel, da se je vložila proti sklepu občinskega odbora, da se zamenja farovž za Vovkovino, pritožba. Zato je v nedeljo vabil raz lece farane, naj pridejo popoldne v Cobalovo dvorano, kjer se bo stvar pojasnila. Vabil je občinske odbore obeh občin, pritožnike in druge. Zdelo se nam je takoj, da Zabret tu nima čiste vesti, zato se je odzvalo vabilu nekaj naših mož. In kaj smo tu slišali? Mesto pojasnila in stvarne debate je napravil Zabret navadno predavanje, kjer je udrihal po naprednjakih, z imeni navedel one, ki so podpisali pritožbo, in jih imenoval poredne otroke itd. Imel je pa s seboj poleg zavodarjev tudi cel štab marinaric, ki so mu aplavdirale na vsa njegova izvajanja in mu pomagale sramotiti poštene može. Ko je končal, je predavanje zaključil in ni dovolil nobene debate, češ, sedaj je vsem vse jasno, kar smete vedeti. Ta predrznost Zabretova je velika, a upamo, da se ga bo dalo že ponižati, če ne drugje, pa pred sodiščem. Ve naj pa že naprej, da se s predavanji ne bomo zadovoljili, temveč s stvarnimi razpravami, pri katerih pa seveda ne bode marinaric.

Ij D. M. v Polju. (Pismo iz Amerike.) Dragi mi somišljeniki! Ker mi ni bilo mogoče se od vsakega posebej posloviti, se poslovim od tukaj iz obljubljenе dežele. Najprvo se moram pa zahvaliti vsem klerikalcem iz D. M. v Polju, ker so me pripeljali v to mirno, svobodno deželo, če-

ravno so mislili farški podrepniki, da se bomo potopili sredi Oceana, ker smo bili napredne korenine. Ker sem srečno prišel sem in z veseljem so me tukaj sprejeli, a tudi jaz sem bil vesel, da sem se rešil dežele politike. Tudi jaz sem se nastanil v Clevelandu ter poiskal zavetje v napredni stranki. Z menoj vred so pri napredni stranki ljudje, ki so bili doma najboljši pristaši župnika in župana Dimnika. Sedaj so pa njihovi največji sovražniki, ker sedaj so še le spregledali, kaj da je poštenost. To vam pošljem v spomin, da ne boste mislili, da smo zaspali, ko smo se preselili v Ameriko. — V imenu vseh naprednjakov

F. Močilnikar.

o Dolenjske novice o

d Iz Gornjega Loga pri Litiji. Iz naše vasi še ni bilo čuti glasu v javnem časopisu. Naša vas spada pod občino Hotič, ki je v klerikalnih rokah; pod faro pa spadamo na Vače. — Do zadnjega časa se je v naši občini gospodarilo še nekako dobro, po domače, a lansko leto so pa »neznani« tatovi ukradli županu občinsko blagajno ter jo odnesli na obrežje Save, tam jo razbili in pokradli čez 2000 K denarja v gotovini. Do danes še ni nikakega sledu o tatovih. Ob sebi umevno je, da naši občinski možje z županom vred niso bili toliko pametni, da bi pustili blagajno zavarovati proti vlamu. Kakor smo že omenili, je naš odbor klerikalen, zato je tudi klerikalni deželni odbor dal svoj blagoslov na to tatvino ter zaukazal, da morajo vsi občani solidarno poplačati tatvino. Tako so sklenili naši občinski kimavci v občinski seji, da se mora to na davku poplačati. Prizadeji posestniki ta sklep z ogorčenjem pobijamo, ker v prvi vrsti zadene krivda župana in je on odgovoren za premoženje občine. V drugi vrsti so pa tudi občinski možje krivi, ker puste toliko denarja brez vsakih obrestí ležati v blagajni. Dobro bi bilo, če bi se pritožili proti temu sklepu na deželni odbor. — Pred par tedni se je naš petelin kaplan Majdič peljal s kolesom skozi našo vas in tu se mu je pripetila mala nezgoda, da ga je neki pes za njegovo žegnano suknjo raz kolo potegnil. Hudo mušneži trde, da je pes ovohal, da ima Majdič smradljiv dopis iz Vač za »Domo-ljub« in da ni hotel njemu nič žalega, ampak samo tisti dopis bi rad požrl, ker je bil haje tako mašten. — Kadar se Majdič zdaj pelje skozi našo vas v Litijo z dopisi za »Domo-ljub«, ima vedno v rokah revolver. — Lahko se pa enkrat pripeti, da se mu po nesreči sproži revolver in slučajno strel koga zadene. — Nismo mislili, da je naš Majdič tako hvaležen in da nas smatra nekako za roparje, da se drugače ne upa skozi vas, kakor z nabitim revolverjem v roki. Če vas psi ne puste v miru, vas že morajo poznati, da tudi vi nas faranov ne morete pustiti v miru, kajti pes je zvesta žival svojemu gospodarju. Ker vi

gospodarje napadate na prižnici in črtite, zato brani zvesta žival svojega gospodarja pred vašimi napadi. — Ob priliki bomo še katere zanimivosti poročali.

d Iz Krvavčjega vrha. V nedeljo, dne 4. maja t. l., je bilo pri nas žegnanje kakor običajno vsako leto. Semiški župnik Stanko je imel sveto mašo in pridigo od sv. Florijana. Ni mu vest dala miru, da je moral vsaj nekaj politike k pridigi primešati. Proti sklepu je opomnil, da moramo biti tako zavedni in čvrsti klerikalci, kot je bil sv. Florijan. Nihče ne sme misliti, da je preveč klerikalen, klerikalni moramo biti do kraja in sicer tako, da bomo črni, da se bomo po barvi poznali od neklerikalnih. Če pomislimo, da takrat, ko je bil sv. Florijan vojaški častnik ognjegasnega oddelka, še ni bilo Stankota, niti klerikalne politike, katero uganja sedanje čase kranjska duhovščina na najsvetejših krajih, nam mora to vero omajati. Mesto božje besede se sliši politika, politika in zopet politika, in vse to na strogo klerikalni podlagi, ki so jo ustvarili klerikalni izurjenci in katero podpirajo njih priganjači. Stanko je tudi rekel, da morebiti še kdo ne ve, kaj se pravi klerikalen biti. To se pravi, duhovnikom vdan biti; da kar duhovnik rečejo, vse storiti, in kadar so kakršnekoli volitve, da moramo tako voliti, kakor duhovni ukažejo. Iz te Stankove pridige je razvidna njegova namera, da bi v občinske odbore rad spravil same farške podrepce, ki bi mu potem dovolili, da bi mi farani hleve popravljali in z opeko krili itd., kakor je bil poskusil lansko leto, pa mu ni šlo. Mi mu naravnost povemo, da tega ne bode pričakal, ker vsi ne bodo nikdar podrepniki, tem več je teh vedno manj. In tudi po nobeni pravici, niti po cesarski, niti po božji nas ne veže nobena dolžnost, župniku hleve popravljati, ker farani potrebujemo le sv. cerkev, ne potrebujemo pa konjskih, kravjih in svinjskih hlevov, ki jih ima vsak posestnik po svoji potrebi doma in jih sam popravlja. To svetujemo tudi župniku, ker je nepotrebno za taka popravila farane nadlegovati, kajti to je dolžnost župnikova in pa nemškega viteškega reda. Kakor si moramo mi vsak svoje poslopje po potrebi popravljati in vas noben faran ne nadleguje za podpore, torej dajte tudi vi nam v takem slučaju mir, ker mi hodimo zato k sv. maši, da Boga častimo in božjo besedo slišimo, ne pa zato, da bomo slišali klerikalno brezpomembno politiko, ki nam nikakor v glavo ne gre. V nedeljo dne 18. maja se je Stanko togotil nad »Slov. Domom«, da ga moramo opustiti, ako hočemo, da ne bomo ferdamani, in da vsako ženo veže dolžnost, da mora svojega moža odvrčati od »Slov. Doma«. Če to zlepa ne pomaga, ga naj žene kar v peč pomečejo, da se ne bodo še one in otročiči od njega okužili. Tukaj se vidi, kako resnica v oči bode! Torej, mi kmetje ne bi smeli drugega čitati kot klerikalni »Lažiljub«. Vse boljše in razumnejše hiše v bla-

ženi Beli Krajini pa rajše berejo »Slovenski Dom«, ki je odkrit, resnicoljuben list in pove klerikalnim hinavcem, kar jim gre. Še enkrat rečem: ali nas učite verske resnice v hiši božji ali vas bomo pa mi pravo vero učili. S smrdljivo klerikalno politiko, nad katero se zgražajo danes že vsi pošteni, pa ne onečaščajte svetih krajev!

Napreden in nevstrašem kmet.

d Iz Kostanjevice. Naše županstvo ni ničesar ukrenilo, da bi dobili vinogradniki modro galico, žveplo in škropilnice po nižjih cenah. Vsi smo morali plačati galico po 66 vin., torej dražje, nego v trgovinah. Tisti pa, ki so žveplo že prej naročili pri kmetijski podružnici v Novem mestu, so dobili galico žveplo za polovično ceno 10 vin. Drugod so občine dobile na stotine brezplačnih trtnih škropilnic, pri nas pa še po nižjih cenah niso bile na razpolago. Pa, če vprašate tajnika, se izgovarja na župana; župan zopet na tajnika in ljudje so odpravljeni. Županstvo je naročila odposlalo šele sedaj, ko »Kmetovalec« poroča, da je vsa podpora v denarju, kakor tudi galica pošla. Kmetijski prijatelji iz tiste nesrečne »ljudske stranke«, so res za vruga plašiti, ne pa kmetu za pomagati. — Več prizadejti kmetov.

d Bučka. (Pred volitvami.) Pri naši občinski upravi vlada popolni absolutizem. Kar g. Komljanec naroči županu Vaisu, to se mora zgoditi. Zaradi absolutizma teh dveh veljakov še do danes niso občinske volitve razpisane. To pa je volja Komljanca, kajti sedaj ve, da ima besedo pri občini (dasi ni odbornik), po volitvah se ne ve, bode li mogel imeti jerobstvo župana v rokah, ali ne. Zato je pa vse volilne inštrumente ukazal tako površno narediti, da jih mora že cel mesec v Krškem piliti, likati, prati in bogve kaj še. Med tem časom ima Komljanec pa še lepo priliko, v napredek občine napraviti čez 200.000 K dolga; no, čeravno te dni ne bo mogel vsega doseči, se pa trudi, da bi saj nekaj izpeljal. — V prihodnji številki hočem natančno popisati, kaj in kakšen namen imata Vais in Komljanec, da se bo vedel vsak volilec pri volitvah ravnati.

d Iz Št. Ruperta na Dolenjskem se vse premalo piše, kaj počenja ta pobesneli kaplan Štrajhar. Nedavno je kričal s prižnice čez »Slovenski Dom« ter ga imenoval svinjski dom. Tudi je povedal natanko število naročnikov »Slovenskega Doma«. Rekel je, da jih je še 20 ali 21 v naši fari. — Vprašamo, kako je to, da ima ravno kaplan tako natančen vpogled na pošto? Ali hočemo to preiskati? Štrajhar je tudi prebrisan, kar se da. Zdaj je zopet eno iztuhel. Dal je vpisati kar čez 50 članov v kmetijsko družbo, samih svojih backov, ne da bi bili kaj vedeli o tem. Ker ve, da bodo letos nove volitve odbora kmetijske podružnice mokronoške, bi rad spravil v odbor svoje pristaše, ker čuti, da ima podružnica lepo premoženje in so dosedanjí od-

borniki večinoma naprednjaki. Hoče namreč te izpodriniti in pobasati tiste tisočake za svoje gospodarsko društvo, ki ga je ustanovil lansko leto kot nasprotno društvo kmetijski podružnici, pri kateri doslej ni imel nobene besede. Nabral je nekaj okoli 27 udov, nakupil hitro stroje in prevzel kot shrambo za stroje nekdanjo Kolencovo falirano tovarno za 12.000 K, tako da ima danes gospodarsko društvo v Št. Rupertu gotovo 20.000 K dolga. Zdaj pa prosi Štrajhar podpore od dežele in od države, zraven pa misli, da bo še pograbil premoženje kmetijske podružnice mokronoške. To premoženje so spravili skupaj le dosednji dobri odborniki pod načelstvom grofa Barbota. Tukaj se pa Štrajhar jako moti, ker ne bodo pustili člani podružnice iz Tržišča, Šmarjete in Moronoga, da bi on vse premoženje spravil v svoje propadlo gospodarsko društvo v Št. Rupertu in bi drugi okoličani ne imeli nobene koristi od njega. — Še nekaj o tej shrambi za stroje. Kolenc je nekdanj prosil posojila pri kmetijski posojilnici v Št. Rupertu, ki mu je dovolila le 5000 K proti vknjižbi. Ko je Kolenc potreboval še denarja in ga v kmečki posojilnici ni več dobil, gre k Štrajharju ter mu pove, da je v kmetijsko posojilnico toliko dolžan, da bi pa več rabil, ker hoče plačati kmetijsko posojilnico, otanek bi pa porabil za nakup lesa. Štrajhar je seveda drage volje priskočil, samo da konkurira kmetijski posojilnici ter mu je dovolil posojilo kar 10.000 kron. V teku enega leta je Kolenc padel v konkurz in Štrajharjeva posojilnica je morala zdražiti tisto tovarno za 80.000 K, ki je seveda že skoraj čez dve leti stala prazna ter ni nosila nikakršnih obresti. — Štrajhar jo je sedaj prodal tistemu gospodarskemu društvu v Št. Rupertu, ki ga je on ustanovil brez vsakega premoženja in podlage. Res leta skoraj vsake 3 dni v Ljubljano k deželni odboru in mislim, da se bo tudi tam nehalo trositi denar tja v en dan. Bogve, kake so razmere v njegovi posojilnici, ker nima ne enega odbornika, ki bi se spoznal v knjigah. Računskih zaključkov nihče ne vidi. — Mirnska zadruha je imela svoj občni zbor dne 29. maja t. l. v Mokronogu. Zadruga deluje že 13 let ter gospodari po od udeležencev izvoljenih odbornikov popolnoma mirno in skromno. Do sedaj je bilo vse zadovoljno in mirno. Letos pa pride Štrajhar z namenom, da zaneti razpor med ljudstvo. Res je hotel sramotiti dosedanje može v odboru ter se držal za glavo, kako je mogoče tako slabo gospodariti, da se dovoli pazniku mesečno plačo 24 K. Ta ima nalog, paziti in popravljati skoraj 14 km dolgo mirnsko strugo, za kateri posel je poklican je praktičen, trezen in zanesljiv človek. Štrajhar seveda niti pojma nima, kaj je tam potrebno. Toda ta Kristusov namestnik samo gleda, kje bo delal zdražbo ter kalil vodo, da bi laglje ribaril v kalnem. Pfuj! Za cerkev mu tudi ni mnogo

mar; k spovedi tudi njegovi klerikalci ne marajo k njemu hoditi. Ljudje raje čakajo na novega kaplana in župnika po cele ure, kakor bi šli k njemu k spovedi, saj mu ni drugega na jeziku, kakor sama politika. S prižnice vpije, kakor bi bil besen ter začne z liberalci in konča z njimi. Na sv. Telesa dan, ko je šel od službe božje, je celo opljuval neko napredno ženo vpričo novega kaplana, ko je z njim govorila, da jo je tako osramotil pred njim. Čudno je, da ga bog z jasnega ne kaznuje! V take duhovnike naj imamo zaupanje in naj jih poslušamo? Potem bomo gotovo pogubljeni! — Štrajhar je storil že toliko zla ter pohujšal s svojim hujskanjem toliko ljudstva, da ga ne bo mogoče 50 let spraviti zopet na pravo pot. — Toliko za danes, za prihodnjič imamo še mnogo gradiva. — O p a z o v a l e c.

d Iz Škocijana. Te dni so bile v Mokronogu volitve v okrajni cestni odbor. Naši trije božji agenti so napeli vse svoje moči, da bi spravili blaženega spomina moža, očeta Zaman v odbor. Blaženi oče Zaman so si dali že narediti novo obleko, da se bodo bolj postavili na ta dan, ko bodo okrajni cestni odbornik. Imeli so takorekoč garancijo za gotovo izvolitev že v žepu, in sicer od naših gospodov božjih agentov — škocijanskih. Saj so neki večer vsi trije do polnoči kovali načrte pri očetu Zamanu v družbi litrov — in rujnega vinca. Da je resnica, dokažem z naslednjimi vrsticami: Par dni po volitvi se snidejo blaženega spomina oča Zaman s svojim svakom Selakom. — Blaž. oče Zaman: Kaj misliš, Janez, kako so volitve izpadle? — Selak: Kaj še ne veš? — Blaž. oče Zaman, kakor v zadregi: Ne! Nisem še izvedel! — Selak: Ti si dosegel, ti si imenovan, je že dekret pri občini v Škocijanu in skoro ti ga Resnik dostavi. — Bl. oče Zaman v velikem veselju: Vidiš, Janez, to sem že poprej vedel, da bom izvoljen. Seveda, kdo pa drugi! — Par dni pred tem razgovorom je pa Selak že prejel dekret, da je on, a ne Zaman izvoljen. Od dneva pa, ko so očanec Zaman izvedeli resničnosti izvolitve, jih muči — črt, zvečer jih pa mora tlačiti. — Take so farovške garancije.

d Iz Prečine. Pri nas bomo imeli v kratkem birmo. Par župnikovih kimovcev je hotelo, da bi se za škofov sprejem načela občinska blagajna in da bi škofa morali sprejeti vsi občinski možje. Mi ne bomo nikomur branili delati štafažo za slavnega pisatelja rdeče brošure. Dober želodec vse prenese in za to smo tembolj radovedni, koliko dobrih želodcev bo v naši fari, ko se pripelje škof na birmo. To je čisto zasebna stvar vsakega farana, ali gre k škofovemu sprejemu zijala prodajati ali ne. Ampak nekaj čisto drugega pa je vprašanje, če je tudi naša občina za to tukaj, da bi se iz njene blagajne vzelo za škofovo parado. Občina, ki niti vseh svojih revežev ne more preskrbeti, kot se to po kr-

ščanski veri spodobi, pa naj izmeče denar za take stvari, ki nikomur ne koristijo? Ne, tega ne bomo dopustili! Naš Tone je dovolj bogat, pa naj za škofov sprejem daruje kolikor hoče iz svojega žepa, čez občinsko blagajno ni on gospodar, če je tudi doslej gospodaril z njo. Lahko pa za to parado kaj žrtvujejo fajmoštrovi prijatelji, zlasti naš pobožni očka Reček, ki ima vedno polna usta besed, pa samo tam, kjer naj bi za njegove neumnosti drugi plačevali. Na gospoda Toneta pa stavimo še eno vprašanje: Ali mu je znano, kaj je naredil sin njegovega mežnarja na Gor. Kamencah, da se zanj in za očeta zanima kazenski sodnik v Novem mestu? Naj nam gospod Tone magari kar v cerkvi pove, ali je to, kar je mežnarjev sin storil, krščansko ali je bolj — albansko?

d Romar po topliški fari. Moj tovariš me prime za ramo, ker se je v resnici bal, da me zadene kap, ko mi je povedal, da je topliški župnik postal tudi župan in da je svoje županovanje spravil v farovž. No, pa sv. Pomagavka, h kateri se navadno ob takih priložnostih zatečem, me je tudi to pot uslišala; mene namreč ni zadel kap, ko sem slišal tako novico, da so zdaj na Kranjskem tudi že županovanje spravili kar naravnost v farovž. Pravzaprav pa bi jaz moral vedeti, da to ni nič tako čudnega. Vsaj je zdaj večina občin na Kranjskem, ki jih regirajo iz farovža. Župan ima samo pravico prikimati na župnikovo povelje in pa svoje ime da namesto župnika. Če smo na Kranjskem enkrat že tako daleč prišli, potem preostaja le še en korak, da se namreč županovanje kar očitno naravnost preseli v farovž. Meni seveda ni zametiti, da teh stvari dozda še nisem vedel, ker se kot pobožen romar za posvetne stvari sploh malo brigam. Pa če zdaj župniki postajajo že župani, vidim, da ne bo drugače, da se tudi jaz po njih vzgledu spreobrnem. Ali mili bože, to pot je prišlo preveč neverjetnih presenečenj nad mojo ubogo romarsko glavo. Le poslušajte, kaj mi je moj romarski tovariš še povedal. Rekel sem mu namreč, da če že moram k županstvu v farovž, naj bo v božjem imenu, pa grem. To izrekši se oziram po farovžu, kje bi zagledal napis, da je tu občinska pisarna. Našel sem sicer napis: Župni dvorec in tudi napis, da je v tem dvorcu tudi posojilnica, ampak napisa občinskega urada za zdravilišče Dol. Toplice, nisem mogel nikjer zaslediti. Tedaj mi pristopi zopet moj tovariš na pomoč in pravi: Občinske table boste zastonj iskali, zakaj ta je skrita tam doli pod stopnjicami. Odkar so župniki postali tudi župani, je tako moderno postalo, da se take stvari skrivajo. To pa zato, ker bodo postavili pred farovž kontrolorja, ki bo vsakega, ki ima opraviti v občinski pisarni, natanko prekontroliral predno se ga pusti v pisarno. Še le če najde, da je dotična stranka mož ali žena po »božji volji« (kar je tolmačiti: po župnikovi volji), ga pelje v pisarno. Za to pa je

kontrolorju treba plačati takso za vstopnino. Dobro, prijatelj, to je jako pametna iznajdba od strani blagoslovljenih županov, in jaz bi rad dal kontrolorju za kakšno fajfo tobaka, ali križbožji, tega kontrolorje pri vas na Toplicah nimate. — Ga hvala Bogu tudi ne potrebujemo, me pouči moj modri romarski tovariš. Pri nas namreč tudi to službo opravljajo naš gospod fajmošter sami. Stavim kar hočete, da sva med tem časom, ko se tu razgovarjava, že do zadnje koščice in dlake stokrat prekontrolirana. — Ni vraga, vzkliknem začudeno. Kje pa je ta kontrolor, da ga ni videti? — Psst, le bolj polagoma, prijatelj moj, farovške stene imajo tanka ušesa. Vidite, stvar je taka: Svojčas pod prejšnjimi župniki je bil naš farovž za vsakogar dostopen. Tudi topliški gostje so radi zahajali na obisk k župniku, če tudi niso imeli z njim nič cerkvenega opraviti. Odkar pa je prišel naš Janez, — mi ga tako imenujemo, ker je bil pri Janezih v Celovcu za »cugsfirerja« — v naš farovž, se je položaj naenkrat spremenil. On ne pusti nikogar v farovž, če se ni preje prepričal, da mu prinese kakšen »bogajime«. Niti svojih duhovnih sobratov, ki bi radi v cerkvi maševali ali ki imajo sicer z njim kaj opraviti, ne pusti do sebe v farovž. Večina njegovega pastirovanja obstoji v tem, da skozi okno opazuje in pregleduje ves trg in vse vidi, kam kdo gre. Kakor hitro koga zagleda, da boče iti v farovž, mu s svojimi bistrimi pogledi (zato je pa avanziral za »cugsfirerja« pri Janezih) prekontrolira namen obiska. Če se je prepričal, da mu obiskovalec ne nese kakšen »vbogajime«, se župnik skrije; kam, to vam bom že še povedal. Za enkrat pa zadostuje, da veste, da bi ga zastonj iskala po celem farovžu, če on sam noče se pokazati v svojem lišičjem brlogu. Da se mu ni treba skrivati samo v en brlog, je občinsko pisarno postavil doli v klet za prstenino, torej med krompir, repo in korenje. Vidite, tako daleč smo Topličani prišli. Med krompir in korenje so zmetali županovanje. Pa, počakajte, to še ni vse.

d Iz Mirne peči. Zadnje »Dol. Novice« so našega župnika pohvalile, da je »blagopriljubljen«. Res je to; naš župnik je zelo blago - priljubljen. Kako se mu je blago priljubilo, odkar je pri nas, kažeta sledeča dva slučaja: Enkrat je nekje v naši fari umrl berač, ki ni imel beliča v žepu. Može morda tam okrog Jablane ali Malega Vrha so se ga usmilili in so dejali: Če je tudi berač, človek je in kristjan, in treba ga je kot človeka in kristjana spraviti pod zemljo. Napravili so mu krsto (trugo), preskrbeli primerno obleko in sploh mu pripravili krščanski pogreb. Pri podružnici so mu rekli zvoniti, kar je našega »blagopriljubljenega« župnika zelo skrbelo. Ali dobri ljudje so tudi to skrb spravili s sveta. Prinesli so mrliča k pokopu na župnijsko pokopališče. Prva skrb našega »blagopriljubljenega« župnika je bila vpra-

šanje, kdo bo plačal zvonjenje v farni cerkvi in za njega mali trud pogreba. Može so mu dejali, ej, gospod župnik, mi smo vse dosedaj zastonj opravili, pa še nekaj plačali smo povrh, da bo berač spodobno pokopan, dajte pa še vi kako narediti, da se bo zdaj zvonilo in da se ga krščansko pokoplje. Tedaj je pa naš »blagopriljubljeni« župnik rekel; jaz pa tega ne bom storil. Zvonjenje in pogreb je treba preje plačati, potem pa ja. To pa je bilo možem, ki so se toliko trudili zastonj in zraven še žrtvovali svoj denar, vendar preveč. Postavili so krsto z mrličem pred župnika in mu rekli: Mi smo storili svojo krščansko dolžnost, če je pa vi, krščanski duhovnik ne poznate, nam nič mar. Tu imate mrliča, pa napravite z njim, kar hočete. In može so se jezno obrnili in odšli. Tedaj je še le našega »blagopriljubljenega« župnika postalo pred svojimi farani sram in jih je klical nazaj. Napravil je tistih par korakov do groba, naredil križ in stvar je bila v redu. — Nedolgo temu se je dogodil še en slučaj, ki kaže, da je naš župnik res »blagopriljubljen«. Umrila je revna dekla, ki je služila v mestu in po bližnji okolici. Bolezen ji je požrla do malega ves zaslužek. Ko je župnik zvedel, da je umrla in da nima nič denarja, je kar naravnost povedal, da ji ne pusti ne zvoniti in da je tudi ne bo pokopal. K sreči je za to »blagopriljubljeno« krščanstvo našega župnika zvedela neka sorodnica umrle reve in še le ko se je ta nasproti župniku zavezala, da bo ona plačala vse stroške pogreba, glejte, tedaj je denar naenkrat zbudil zvonove in župnikov blagoslov na grobu. Torej je čisto gotovo, da je naš prečastiti župnik zelo »blagopriljubljen«, kar se mora tako razumeti, da je našemu župniku posvetno blago zelo priljubljeno, zlasti pa hudičevo delo in to je denar. Prečastiti in blagopriljubljeni naš župnik, hočete še kaj več zvedeti?

o Gorenjske novice o

g Bled. Vabilo na občni zbor zadružne bolniške blagajne na Bledu, ki se vrši dne 8. junija 1913, v nedeljo popoldne ob 2. v hotelu »Triglav« na Bledu. Dnevni red: 1. Poročilo zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo o delovanju zadružne bolniške blagajne. 3. Poročilo o računu za leto 1912. 4. Raznoterosti. — Načelnik: D. R e p e.

g Iz škojeloške okolice. Občni zbor starološke živinorejske zadruge se je vršil pred kratkim. Tam se je baje konstatiralo, da manjka nekaj nad sto kron denarja, ki je zginil, kot se govori, v rokah bivšega voditelja in ustanovitelja te zadruge. Ker ta dogodek ni čisto nič nenavadnega, prosimo, naj se nam pojasni, koliko je resnice na tem, da ne bomo primorani misliti o vzornem redu in gospodarstvu, ki vlada v takih zadrugah. Ako pa

od prizadete strani ne dobimo pojasnila, bomo stvari posvetili nekoliko več pozornosti, da bodo tudi naši kmetje spoznali, kako se gospodari v takih zadrugah, ki jim poveljujejo duhovniki. Torej, prosimo! — **Zadnji čas** je bilo izvršenih v naši okolici par tatvin. Neki kočarici na Suhi je bilo ukradeno nekaj malega denarja, nekaj kuhinjske posode in poleg tega tudi hranilna knjižica, katero pa je tat, ker najbrže ni upal denarja dvigniti, vrgel za sosedovo hišo, kjer so jo našli. Pa tudi na Bodešiču je bilo nekemu pokradeno nekaj obleke. Torej, pozor pred tatovi! — **L o š k a m l e k a r n a** plačuje sedaj kmetom liter mleka en vinar ceneje kot poprej. Do tega jo gotovo ni privedla ljubezen do kmeta, pač pa ljubezen do svojega žepa. Dasi en vinar ni posebno veliko, moramo pri gospodarstvu vendar paziti na vsako najmanjšo stvar, če je tudi le vinar. Zato so nekateri posestniki upravičeno nevoljni na mlekarne. Kakor čujemo, name ravajo nekateri gospodarji sami oddajati mleko drugam.

o Notranjske novice o

n Himen. Pretekli teden se je poročil gosp. Zorko P r e l o v e c, bančni asistent in skladatelj z gdč. M. T a v s e s o v o iz ugledne rodovine gosp. not. kandidata Fr. Tavsesa. Kot priči smo opazili gg. poslanca E. G a n g l a in prof. dr. Lapajnetu. V cerkvi je bilo navzočih mnogo odličnjakov. Po poroki se je družba zbrala pri hotelirju Fiala in pozneje v kavarni F. Kavčič, kjer se je še marsikatera napitnica izrekla. Bilo srečno!

n Iz Št. Petra na Krasu. Lep zgled krščanskega življenja vam daje tukaj ena najbolj zagrizenih kerikalnih družin. Vnučinja rodbine se je zaročila z nekim Nemcem in zdaj sta na oklicih. Fant pa ves čas stanuje v hiši, čeravno cerkvena postava zapoveduje, da ženin in nevesta med oklici ne smeta skupaj stanovati. Toda tema dvema je vse dovoljeno, ker sta klerikalca in je družina najbolj klerikalna v vasi. Celo klerikalci se zgledujejo na tem. Seveda kdor klerikalno voli, sme vse početi, naj se to potem strinja z vero ali pa ne. — Kako se pri nas vse z dvojno mero meri, še en zgled. Pred par leti še ni bilo orlov ali čukov v Št. Petru. Nekega večera so nekoliko vinjeni napredni fantje peli po vasi narodne pesmi. Občinski redar jih je takoj naznanil na okrajno glavarstvo radi kalenja nočnega miru in bil so obsojeni v 12urni zapor. Kmalu potem so se pa zlegli pri nas čuki. Pristopilo je kakih 30 mlečnozobih fantičkov od 12. do 18. leta. Ti otroci se učijo vsak večer v občinski hiši do 10. tudi 11. telovaditi. Potem se razidejo razgrajajoč na vse strani: eni pod okna Marijinih devic, drugi pa kričijo po vasi klanfarske pesmi kakor Arnavti. Ti mlečnozobeži smejo zdaj po vasi razgrajati, ne da bi jim kakšna oblast to branila.

No, saj so na katoliški podlagi in njim je vse dovoljeno, ker je občina v klerikalnih rokah. Obračamo se pa tem potom na orožništvo, da nam ono preskrbi mir in red v nočnih urah. Vaščan.

o Zagorske novice o

zg Iz Zagorja ob Savi. Dne 25. m. m. bi se moral vršiti občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda. Ker pa naše občinstvo ni našlo dovolj zanimanja za **prepotrebno družbo**, se ni mogel vršiti. **Občni zbor se bo vršil dne 8. rožnika t. l. v prostoril g. Ivan Müllerja ob 7. zvečer.** Kdor se zaveda, da je Slovenec, naj poseti občni zbor, osobito pa ti, **narodno ženstvo**, glej, da ne bodeš zaostalo. V prvi vrsti bi moralo ženstvo najbolj delavno biti za Ciril-Metodovo družbo. Žalibog, vidi se, da se naša dekleta vse bolj zanimajo za druge stvari kakor za zabave in drugo, a na polju Ciril-Metodove družbe jih ni videti. Edina izjema je gospica Berta Müllerjeva. Upamo, da bo odslej drugače! Slovenci moramo skrbeti, da se bodo naša slovenska dekleta zavedale, da so zavedne Slovenke, in da je njim v ponos, da so **narodno zavedne**. In če bo imel naš narod narodno zavedno ženstvo, potem bo lahko to ženstvo, **kot bodoče matere, izgojilo krepke in narodno-zavedne otroke.** Takrat je pa ne bo sile, tudi od zgoraj ne, da bi nas premagala.

zg Dolžnost naša je, da gremo dne 8. rožnika na občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda, ki se vrši v gostilni gosp. Ivana Müllerja v Zagorju ob pol 8. zvečer. Gospod župnik Brce od glavnega vodstva se je prostovoljno ponudil, da nas poseti. On je bil prvi, ki je oral ledino v Zagorski dolini na narodnem polju, in ustanovil podružnico sv. Cirila in Metoda v Zagorju. Minulo je že 20 let, odkar je narodni apostel župnik Brce v zagorsko dolino hodil probujati ter navduševati za narodne svetinje staro in mlado. Nikdar se ni strašil dolge poti, kajti zavedal se je kot verni sin matere Slovenije, da je njegova sveta narodna dolžnost, da zanese med širšo maso **narodno zavednost**. Po preteku dolgih let nas bo zopet enkrat posetil ter nam orisal zgodovino zagorske doline v narodnem oziru, kajti v tisti dobi se je šopirila po naši dolini le blažena nemščina, in s smelostjo so delali nemški turnarčki izlete v Zagorje... **A danes je Zagorje slovensko!** Vsled tega je naša dolžnost, da gremo vsi, ki se zavedamo, da smo Slovenci, **v nedeljo na občni zbor, in ti narodno ženstvo, tvoja sveta narodna dolžnost zahteva od tebe, da prideš, kajti v tvojih rokah je na tisoče naraščaja, kateremu bodeš v mlada srca vcepila ljubezen do svojega jezika in do domače zemlje.** Tudi vi, sosedni zavedni Slovenci iz Šent Lamberta in ostalih krajev, prihitite k nam, da bodele čuli na lastna ušesa našega narodnega apostola, župnika Brčeta, ki ga naš škof Jeglič neusmiljeno preganja. S čimer je le mogel,

je skušal škof upogniti ta jekleni značaj, a Brce ni klonil tilnika, ni se vdal, ker se je zavedal, da dela v prosep naroda slovenskega. Naša sveta dolžnost je, da se odzovemo vabilu naše podružnice sv. Cirila in Metoda!

zg † Matija Intihar. Dne 28. m. m. je po dolgi, mukotrpni bolezni umrl Matija Intihar, posestnik in trgovec v Zagorju, v starosti 70 let. Rajnik je bil še iz dobe starih Kranjcev, bil pa je poštenjak in blaga duša. Svoj čas je bil tudi član Posojilnice. Zapušča edino hčerko, kateri izrekamo na nedomestni izgubi svoje sožalje. Lahka naj ti bode zemlja in počivaj v miru!

zg Čobal razkrinkan. Dne 27. m. m. je prinesel »Slov. Narod« o Čobalu jako zanimivo razkritje. Neki Peter Savšek mu s podpisom očita, da se je ravnatelj trboveljske premogokopne družbe izrazil, »da je v interesu trboveljske družbe, da je Čobal v Zagorju,« in nadalje, da se je Čobal nasproti neki osebi izrazil, da je v resnici imela družba svoj čas dobiček, ker se je v Hrastniku in Trbovljah stavkalo, v Zagorju pa ne. Nato mu je dotična oseba rekla, da je družba imela takrat v resnici dobiček, Čobal pa kot voditelj delavstva bi pa ne smel izdati interesov delavstva. Vsa ta težka očitanja so z lastnoročnim podpisom podpisana. Dobro smo vedeli, da Čobal izkorišča ubogega slovenskega premogarja, a da ima take politične izdajalske grehe na sebi, je nas naravnost presenetilo. Dolžnost tvoja je, ti delavec, da obračunaš za vedno s Čobalom, ki te je dolgo leta izsesaval in slepil.

zg Iz aržiške občine. V okolišju Kisovca se dogaja že več let, da na zagonetni način izginjajo kmečkim posestnikom psi-čuvaji. Dolgo časa nismo mogli priti na sled krvoločnemu človeku. Po dolgem zasledovanju se je izvedelo, da je to Anton Lebeničnik, ki pse strelja. Posestniku I. Majdiču se je plemila psica, ker pa ni hotel tega trpeti, reče Lebeničniku, naj njegovo psico ustrelji. Z največjim veseljem je šel Lebeničnik dne 23. aprila t. l. na svoj »lov« ter prežal, kdaj lahko ustrelji psico. Prišla je sicer in poleg nje še dva psa na travnik. Z mirno vestjo je vse tri pse postrelil in takoj tam prav slabo sam zakopal. Torej Tone je tudi opravil posel konjederca! — Eden od teh psov je bil last posestnika Lipovškega. Ker je bil pes dober čuvaj, ni bilo temu po volji, šel je dne 1. t. m. k orožnikom na Medijo in k županu Klobučiču ter ovadil Lebeničnika. Ker pa je Lebeničnik v sorodu z županom, je menda cela ovadba zaspala, kajti do danes še ni duha ne sluha o preiskavi. Čuje pa se govori, da je baje župan orožnikom rekel, naj cela stvar mirno zaspi. Mi prizadeti posestniki pa vprašamo c. kr. okrajno glavarstvo in sodišče, ako se sme tuja lastnina (pse-čuvaje) streljati? Psi niso bili lovski, ravno tako tudi ne prejšnji, n. pr. g. Omerzeta, Čebina, Mohorja in še več drugih, in če se stvar naznani orožništvu in županstvu, so

li ti opravičeni celo zadevo potlačiti? Dostikrat se je že pripetilo, da se je pes ustrelil in potem tebi meni nič enostavno vrge! v grmovje in to na pašniku. S tem se je okužila cela okolica in prizadeti smo ugibali odkod ta neznošen smrad. Kaj nam koristi postava o kužnih in nalezljivih boleznih, ki je bila razglašena dne 14. aprila 1913 št. 67 drž. zak., če jo analfabet župan ne spoštuje in to samo vsled tega, ker je prizadeti slučajno njegov sorodnik. Kakor delajo višji voditelji S. L. S., tako delajo tudi pri nas klerikalni župan Klobučič. Prizadeti mu danes povemo, če ne bo cele zadeve takoj naznanil na okrajno glavarstvo, ki bomo sami iskali preko njegove glave pravico.

Ostali slovenski kraji

o Z Goriškega. Neizrečeno zanimajo tudi nas goriške Slovence razkritja gđc. Theimerjeve. Vse se puli za liste in naravno je, da vse obsoja Kreka in Šusteršiča. Nam Goričanom se bližajo zdaj volitve. Hočeš nočeš mora priti v deželni zboru na površje, kako se je delalo v deželi. Nedavno tega smo čitali v »Slovenskem Narodu«, kake sadove rodi Krek - Šusteršičevo gospodarstvo na Kranjskem — pri nas so jo ravno tako zavozili z živinorejo. Tu so nam privedli iz Švice že drugič po 16 bikov po 700 K vsakega. Dati jih ne morejo nikomur, ker jih nikdo noče. Zato plačujejo rejo, vsak dan 4 K od vsakega — že čez eno leto. Ti preklicani biki niso nič za plemo, krave iste pasme so slabe za mleko itd. Značilno je, da so izvedenci s temi biki vred kupili v Švici tudi dva že rezana vola, misleč, da so biki.

o Sodnik suspendiran. Pri okrajni sodnji v Ajdovščini je bil pretekle dni suspendiran neki sodnik. Pravijo, da med drugim tudi zato, ker je bil ovaden od klerikalcev radi bogokletstva. Proti sodniku se je uvedla preiskava tudi radi nekega vzklaka. — Pred klerikalci pa tudi vobče mora biti človek skrajno previden... to naj si vsakdo dobro zapomni!

o Pretečeni teden smo videli v Trstu, v gostilni g. Hinko Kosiča pri kosilu mnogo otrok. Bila je to šolska mladež z učiteljstvom iz Št. Vida pri Vipavi, ki je priredila poučni izlet v naše mesto. Nismo se mogli prečuditi vzorni disciplini teh otrok. Sedeli so pri mizah kakor kaki pametni možaki in kar nič ni bilo slišati ti-stega vpitja in kričanja ter razposajenosti, ki se večkrat opaža ob takih prilikah. Najbolj karakteristično je pa dejstvo, da otroci niso priredili tega izleta na svoje stroške, ampak priredila se je v Št. Vidu veselica v ta dobrodelni namen; nekaj denarja se je nabralo okoli šolskih prijateljev itd. Treba je bilo namreč precej denarja šteti za ta oddaljen izlet, a učiteljstvo je vse to preskrbelo, za to čast tako požrtvovalnemu učiteljstvu. Drugim vzgojevalcem mladine pa kličemo: pojdite in

storite tudi vi tako! In to je, kar smo hoteli pibiti. Zadrudno gostilno N. D. O., katero vodi g. Hinko Kosič pa o tej priliki toplo priporočamo, ker je res narodna in v vsakem oziru priporočljiva.

o **V Devinu ob morju** ima komando v rokah klerikalni župan, zato pa se skrbi v tej občini za davkoplačevalca prav po mačehovsko. Dne 25. maja je sklical odbor davkoplačevalcev v Devinu shod, na katerem se je protestiralo proti zidanju novega župnišča pri Sv. Ivanu. Župana in kaplana ni bilo zraven. Klerikalci hočejo namreč premestiti župnišče iz Devina v Št. Ivan. Župnišče bi stalo okroglih 60.000 kron, katere bi moral plačati — seveda — davkoplačevalec. Že stoletja se nahaja župnišče v Devinu, za katero skrbi knez Aleksander Thurn-Taxis in katero bo ravno sedaj prenovljeno. Klerikalna lista goriska »Novi Čas« in »Primorski List« pravita, da bo že ljudstvo potrpeelo in nosilo stroške, saj da to ni tako breme. Tako torej! V današnjem času, ko vlada tako velika draginja, ko prede tako trda za denar, 60.000 kron ni veliko breme, kdo se ne bi temu smejal. — Ker poteče 16. t. m. volilna doba in bodo torej v kratkem nove volitve, zato ni treba menda volilcem še posebej priporočati, kako naj volijo, saj čutijo to na lastnem mesu in sedaj vidijo sami, kako skrb imajo klerikalci za kmeta in to ne le v Devinu, ampak povsod, kjer imajo moč.

o **Pueblo, Colo. U. S. A.** Skoro polovica zemeljske oble nas loči in vendar živimo skupno — eno življenje, seveda le v duhu in v simpatiji drug do drugega. Slovenski narod je razcepljen in raztresen po vsem svetu. Največ ga je izven domovine v Združenih državah ameriških. Nad stotisoč Slovencev! Tudi v Pueblo jih živi, — ako računamo že tukajšnjo slovensko generacijo — do 5000. Lepo število, kaj? Kakšno je tukajšnje življenje Slovencev, se bode mogoče marsikdo vaših čitateljev vprašal. Kdor bi hotel dobiti natančno sliko in pojem, moral bi iti v predmestje kakega večjega industrialnega mesta, kjer bi videl proletarsko maso vseh mogočih pasem in veroizpovedanj, kjer se dan za dnem v tovarnah bore za vsakdanji kruh. Tako sliko si lahko predstavljate, čitatelji »Slov. Doma«. Slovenec, Slovenka, ali te veseli priti in živeti v modernem peklu? In življenje? Kakšno življenje je to: dvanaest do štirinajst ur na dan delati v »peklu« velikanske jeklarne? Doma pa, zaprašene, umazane ceste, ozračje polno dima — kot bi bilo okuženo. Slovenci, vi mladi, ali vas veseli živeti v takih krajih in pustiti lepe pokrajine romantične slovenske? Ne! Ne pustite doma kmečkih domov ter ne bežite v Ameriko, kjer bode varani, bridko varani. Ali moremo govoriti o napredku, Slovenci? Ako izvzamemo podporni društva in »Enote«, ki so se rodile iz potreb — rodile so jih razmere delav-

cev, v katerih žive, da so zavarovani v boleznih in smrti, tedaj o napredku ni govora. Vsi Slovenci — delavci, so navezani na milost delodajalcev — kapitalistov. Napredek bo šele, ko se bodo pričeli delavci seliti na kmetije (farme), za kar je med delavci že splošno zanimanje. Izobrazba? Zastonj jo iščeš med njimi. Toliko naroda v enem mestu, pa niti »Čitalnice« nimajo. Razen ako enkrat v letu kako bolj napredno društvo priredi igro, pri kateri se bolj pije kot pa sledi igralcem in pomenu igre. Drže se pa vedno še starih nazorov: »moliti in k maši hoditi, da bomo v nebese prišli«, pravijo. Imajo svojo? cerkev, pravijo, in 15 let že plačujejo dolg na nji, a dolg je še vedno isti. Kam gre denar? Ubogi delavci, kako ste slepi! Razen tega vas še strašijo s hudičem, peklom in vicami. Pomisli slovenska napredna mladina! Pred par tedni je tukaj slovenski dušni pastir priredil takozvani »church fair« ali cerkveni semenj. Dobil je denarja do tritisoč d. z. d. v. Toda naj dobi ali ne dobi, neumni klerikalni revčki — pasje ponižni, so mogoče izdali vse cente v kontestih za božjo čast. Toda eno je pibito, ki jih ne opere: ves čas (teden dni) se je prodajal v dvorani (katoliški) alkohol! — strup mladine! In vsak večer ples po »five centi«! Alkohol, ples, ali si morete misliti, da je to Bogu v čast? Kaj še! To je navadno kot pravi Amerikanec: »Everything for money«. Ponajveč na tak način zajema tukajšnja slovenska mladina, prva generacija obojega spola, izobrazbo; alkohol in divje vrvenje na plesiščih, da jim še bolj mori in ubije duh in jih tlači v duševno temoto. Navezana je na cerkev božjo kakor so navezane Marijine družbe po vsej Kranjski na rdečelične kaplančke — njim v zabavo seveda. — Čitatelji »Slov. Doma«, strite okove nazadnjaštva in agitirajte med njimi, da se uničijo »družbe« deklet in fantov. Tam ni izobrazbe, ni pouka, pač pa je hinavščina! Dekleta, fantje, pokonci glavo! Naprej, naprej z duhom časa! Mesto »svetinj« obesite si rajši znak poljedelstva, znak kmetijskih zadrug. Pa vam se ne bodo kaplančki rogali, da ste »telički« in pohlevne »ovce«. Kakšen humbug tiči v Marijinih družbah, je jasno. Katoliška duhovščina hoče obdržati mladino v svojem taboru, tako, da ne more dalje videti, nego od hišnih vrat pa do cerkvenih. Ta pot naj bo njih razvojno življenje, pravijo. Tako torej je vse njih delovanje, samo cerkev, Marijine družbe in njih procesije z banderom. Slovenci, poljedelci, fantje, dekleta, ali vam raste kruh v cerkvi? Ali se vam njive, polja samo obdelava? Mislite in berite napredne liste in knjige, da boste tudi duševno svobodni. Cenjenim dopisnikom bi pa svetoval, da se izogibljejo napadanju in osebnosti; s tem se ne doseže mnogo, pač pa sovraštvo. Pišite stvarno za probujo mladine; in med ljudstvom širite knjige naprednih pisateljev, in uspeh je gotov. — Boys and girls, don't be a

slaves to the clergymen, they are only for their pockets. Be always for liberty and progress. — And your bright future will certainly come. — Pozdravljeni, zavedni Slovenci! J. H—r.

Gospodarstvo.

gs **Oddaja zelenih trtnih cepičev.** Kakor vsako leto, se bodo tudi letos oddajali iz državnih trtnih nasadov na Kranjskem brezplačno zeleni cepiči priporočljivih trtnih vrst in sicer: dne 9. junija t. l. na Slapu pri Vipavi, dne 11. junija v Kostanjevici in v Črnomlju ter dne 12. junija v Novem mestu. Kdor želi cepičev dobiti, ta se mora takoj, najpozneje pa do 8 dni pred oddajo zglasiti pri dotičnem delovodju državne trtnice, ali pa naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorstvu v Novem mestu. Na dan oddaje, ob 8. uri zjutraj, pride naj vsak po naročene cepiče. Prosilci, ki se ne oglašijo pravočasno, dobijo le tedaj nekaj cepičev, če jih bode kaj preostajalo. Obenem se bode isti dan v državnih trtnicah razkazovalo cepljenje, podpiranje trt itd. — C. kr. vinarski nadzornik **B. Skalický.**

gs **Vinogradniški tečaji na Dolenjskem.** Tekom meseca junija priredi c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko, B. Skalický, sledeče tečaje za vinogradnike: 1. V sredo, dne 4. ob 8. uri zjutraj v Jankovcih, občina Šmihel-Stopiče; 2. v četrtek, dne 5. ob 8. uri zjutraj pri Št. Petru, občina Mirna; 3. isti dan ob 3. uri popoldne v Malkovcu, občina Tržišče; 4. v petek, dne 6. ob 8. uri zjutraj v Telčah, občina Škocijan; 5. isti dan ob 3. popoldne v Vinjem vrhu, občina Bela cerkev; 6. v ponedeljek, dne 9. ob 5. popoldne na Suhorju pri Metliki; 7. v torek, dne 10. ob 8. zjutraj na Radovici; 8. isti dan ob 2. popoldne v Repici, občina Drašiče; 9. v sredo, dne 11. ob 9. uri zjutraj v državni trtnici v Črnomlju, kjer se obenem razdele zeleni cepiči; 10. isti dan ob 3. popoldne v stražnem vrhu, občina Dobliče; 11. v četrtek ob 8. uri zjutraj na Tanči gori; 12. isti dan ob 4. popoldne v Starem trgu; 13. v petek, dne 13. ob 8. uri zjutraj v Radencah; 14. isti dan popoldne ob 2. v Dolu; 15. v soboto, dne 14. ob 8. zjutraj v Čepcljah; 16. v torek, dne 17. na Bučki ob 9. zjutraj; 17. isti dan popoldne ob 3. na Raki; 18. v sredo, dne 18. ob 8. uri zjutraj na Studencu; 19. isti dan ob 3. popoldne v Boštanju; 20. v četrtek, dne 19. ob 8. zjutraj v Radečah; 21. isti dan ob 3. popoldne na Polšniku pri Litiji; 22. v petek, dne 20. ob 8. zjutraj v Šmartnem; 23. isti dan popoldne ob 3. v Temenici. — Ti tečaji se vršijo na prostem, v vinogradih, in le ob ugodnem vremenu. Kraj sestanka se razglasi potom oklica. Podučevalo se bode v zelenem cepljenju trt, poletnem delu v vinogradih, zatiranju trtnih škodljivcev i. t. d.

gs Pravi čas za košnjo je takrat, ko je večina trave v cvetju. Kdaj pa je večina trave v cvetju, spoznamo najlažje po tem, ako pogledamo ali že cvete travniška bilnica in pasja trava, katere je najti na vsakem, količkaj dobrem travniku. V splošnem pa je vedno bolje kositi prej kot pozneje, ker s pozno košnjo dobimo več, pa slabjšega pridelka.

Dolenjsko pismo.

I.

Dragi kmet! **Pravo prijateljstvo se spozna v nesreči.** To je star in uvaževanja vreden pregovor, za nas kmete ravno sedaj posebno pomemben.

Bilo je nekdanj in precej časa je že od takrat, kar so bili kmetje še složni in niso poznali ne sovraštva, ne zahrbtnosti, ne hinavščine. Naši predniki so bili to; kmetje, katere je obvladoval še graščak, pa tudi samostanski opat.

Nikjer ni toliko lepih gradov, obširnih samostanskih poslopij od prejšnjih stoletij, kakor pri nas na Dolenjskem.

Zadostuje, da si ogledaš lepe kraje pod Gorjanci od Novega mesta do Save.

Na obeh straneh Krke najdeš ostanke nekdanjih slovityh gradov in samostanov, ki jih je sezidal in postavil kmet svojemu gospodu. Ves ta ogromni material je znošil na strme holme slovenski kmet na svojih plečih, po katerih je v zahvalo padal valpetov bič.

Veliko je bilo trpljenje slovenskega kmeta takrat. Kjer je še ostalo skupaj kaj graščinske zemlje, se danes obdeluje s stroji in živino.

V prejšnjih časih je to obdeloval kmet s svojo družino in s svojimi žulji redil oblastnike, imajoče v rokah vso posvetno in cerkveno oblast.

V teh težkih časih je imel kmet na svoji strani samo Boga in svojega sokmeta. Duhovnik je bil takrat zaveznik samostanov in graščin. Lepo in udobno življenje je to gospodo skupaj držalo in niti na misel ni prišlo posvetnemu duhovniku, da bi se potegnil za kmeta-trpina. Bilo je to v času kmetove nesreče in v nesreči so prijatelji tako redki. Kmet se je tuintam dvignil zoper svoje tlačitelje in zgodovina nam pripoveduje o velikih kmečkih uporih, ki so se večinoma končali z neuspehom. Po zadušeni kmečkih puntih pa je kmet občutil maščevanje in grajske ječe so bile polne jetnikov.

A tolažnika ni bilo. Graščak in duhovnik sta v najlepši slogi živela naprej sku-

paj in kovala načrte zoper kmečke puntarje.

V 19. stoletju je dobil kmet svojo svobodo. Ali teh svoboščin mu ni priboril duhovnik. Škofje so se z vso silo upirali vpejavi svobodomiselnih postav, zahtevajoč, da mora kmet še naprej sužniti. Bil je meščan, ki je vplival na visoke kroge, da so se odločili odstraniti kruto omejevanje telesne in duševne svobode in ustvariti predpogoje za neovirani razvoj kmetije in obrtništva. Našim prednikom se je začelo bolj goditi. Morali so sicer odraščati fronke, ali bili so samisvoji in kar so pridelali, je bila njih last. Kmetijstvo je začelo napredovati in denar je prišel med ljudstvo. Kmet in meščan sta živela v slogi in med kmeti samimi je vladalo geslo: Kmet s kmetom!

Ali komaj je dobil kmečki človek nekaj pravice v javnem življenju, je duhovnik — ki se v časih sužnosti ni zmenil za preprostega človeka — takoj jel kazati prijazno lice in se začel hliniti kmetu.

V nesreči kmeta ni poznal ali zdaj mu je dobrodošel. V našem človeku je še ostalo dosti pokorščine in ponižnosti napram višjim in tudi današnji rod kaže v vsem dejanju in nehanju, da mu je večstoletna sužnost pradedov prešla v kri in meso.

Duhovska gospoda je dobro računala, ko je sklenila in se odločila za ožji stik s kmetom; vedela je, če bo kmet samostojen in če bo sam odločeval o svoji usodi in svojem gospodarstvu, da se nikdar več ne povrnejo tisti lepi časi. Duhovščina je na prekanjen način znala dopovedati kmetu, da je pri posluževanju kmečkih pravic najprvo prašati za svet »gospoda«. Oni, ki so temu oporekali in druge svarili, oni kmetje, ki so v svojem samostojnem mišljenju hoteli odvrniti veliko nevarnost kmečkih neodvisnosti, oni neustrašeni možje so bili kratkomalo proglašeni za brezverce. Pričelo se je hujskanje in ščuvanje kmeta zoper kmeta in kmeta zoper meščana. Od tistega časa kmet ni več edin in iz te nesloge kuje kapital duhovščina in tisti neznačajni posvetnjaki, ki ne poznajo drugega, nego izkoriščanje kmeta na podlagi vere. Narodnost, kmečka korist in splošno blagostanje pa jim je zadnja briga.

Pri nas na Slovenskem so kmečki masi nadeli blagodoneče ime ljudstvo, svoji stranki pa ljudska stranka.

Dragi kmet! V prihodnjih pismih boš spoznal da je tudi ta duhovniška stranka prijazna samo takrat, kadar ga rabi, v času nesreče pa ga zapusti in se dela norca iz tistih zapeljancev, ki so jej sledili čez drn in strn.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Pozor! Pozor!
50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnatimi podplati, veeleeg. najnovejša fazona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju.

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija šteč. 123.

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Lastna tovarna
ur v Slici

1887

Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** "zastonj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam

iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.